

MOVIMENT DE RESISTÈNCIA MUNDIAL

RICARDO PETRELLA

Lovaina

L'encrueliment dels governs contra els qui s'oposen a la mundialització liberal s'explica per l'amplitud creixent del seu rebuig entre l'opinió pública de tot el món. D'aquí la temptativa de caracteritzar els contestataris com a «genèticament» violents, a la manera de l'URSS d'antany, on, als dissidents, se'ls considerava com a malalts psiquiàtrics.

Les espectaculars accions amb què de vegades es manifesta la protesta contra la globalització no han de dur-nos a subestimar la importància d'altres formes d'oposició, també en profunditat, protagonitzades per moviments socials i sindicats tant en el Sud com al Nord: camperols indis en lluita contra la biopirateria de Monsanto, Moviment dels Sense Terra a Brasil, Marxa Mundial de les Dones, comunitats indígenes, lluita contra les privatitzacions a Amèrica Llatina, contra els acomiadaments de conveniència borsària, per la defensa dels treballadors amenaçats per la deslocalització de les empreses, etc. Als quals se sumen les accions de les grans organitzacions no governamentals (ONG) –Greenpeace, Amnistia Internacional, Oxfam, Metges Sense Fronteres, etc.— i les de les múltiples associacions per un comerç just, per l'anul·lació del deute extern del Tercer Món, per la fixació d'impostos a l'especulació financera, etc.

Fins a mitjan dels anys 90, les manifestacions contra la globalització liberal que obeeix les «Taules de la Lleie» del capitalisme de mercat, rarament es transformaven en conflictes violents entre la policia i els manifestants. En canvi, des de fa alguns anys, els enfrontaments s'han convertit en una mena de ritual, aparentment inevitable, d'acord amb un guió que es diria que està escrit amb anterioritat. Cada cop, les forces de l'ordre de la ciutat en què se celebrarà la trobada transformen els llocs de pas i de treball dels participants oficials en una zona d'alta seguretat, sota el control de milers de policies antidisturbis i prenen mesures draconianes de prohibició de l'accés als perímetres protegits, fins i tot a les pròpies ciutats,

com va ser el cas de Quebec i, de manera encara més grotesca, a Gènova.

Perquè, cada cop, l'efecte temut (o s'hauria de dir millor esperat i volgut?) ha fet acte de presència a la trobada: els enfrontaments s'han produït i la repressió ha estat cada cop més dura, particularment a Praga, Niça, Quebec, Gotteburg, Barcelona, fins a causar un mort i 600 ferits a Gènova. Els testimonis de brutalitat, fins i tot de maltractaments, contra manifestants que només han utilitzat formes no violentes de desobediència civil (mentre la policia deixava actuar els grupuscles de buscabregues professionals) són especialment aclaparadors. Fins al punt que molts representants d'ONG admeten que han perdut la seva «virginitat democràtica», és a dir, la seva creença en la possibilitat de lluitar democràticament als països democràtics.

El temps de la revenja

Per què aquest enduriment per part de les autoritats, destinat a la reducció i fins i tot a la suspensió (temporal o local) del dret a manifestar-se? Com explicar que militants de milers d'organitzacions del món sencer, expressió de tradicions pacifistes o tercermundistes, de compromisos ecològics, d'ideals religiosos i ètics diversos, i que des de fa molt temps lluiten per un món més just, més solidari, més democràtic, més respectuós amb el medi ambient, s'hagin convertit en «indesitjables» per als governs, i siguin tractats com a hordes d'invasors, buscabregues, devastadors? Segons sembla hi ha dues raons principals.

La primera està relacionada amb l'èxit aconseguit pels moviments d'oposició a la globalització, en fer fracassar a l'octubre de 1998 el projecte d'Acord Multilateral sobre Inversions (AMI) i, al desembre de 1999, amb la decepció del Cicle del Mil·lenni de l'OMC a Seattle. Per als dirigents dels països desenvolupats es tracta de derrotes enormement simbòliques perquè

afecten dos pilars d'aquesta mundialització: les «llibertats» de les finances i del comerç. La derrota de l'AMI va coure molt més perquè va ser el resultat de la decisió del govern d'un dels països far del capitalisme, França, i precisament per la pressió de les manifestacions populars. El desastre de Seattle també va significar un esdeveniment intolerable: va posar de manifest que la majoria dels governs dels països anomenats "en vies de desenvolupament" compartien moltes de les crítiques dels opositors del Nord a l'actual globalització. I gràcies a l'acció del que després s'ha anomenat «el poble de Seattle» els governs van tenir, per fi, el valor per dir 'no' a la continuació d'unes negociacions a què, per debilitat, s'haurien resignat en qualsevol altre cas.

Nordamericanització del món

Ambdues victòries han desacreditat, en el pla ètic, els principis fundadors i les pràctiques dels «senyors del capital» i dels mercats. En canvi, han fet creïbles les lluites a favor d'una altra globalització. Inacceptable per als poders establerts, aquest resultat s'ha convertit en un poderós factor en la radicalització en la seva política de repressió de les protestes pacífiques. En no poder reduir-les a una agitació 'folklorica', i trobant-se en la impossibilitat de reconèixer la responsabilitat de les forces de l'ordre en les explosions de violència -Gènova ha donat origen a un estudi de cas de provocació policial- i finalment incapaços (i amb raó) de demostrar que l'oposició a la globalització actual és «científicament» infundada, només els queda una solució: criminalitzar els qui protesten. Fent-ho esperen legitimar la seva pròpia violència i deslegitimar l'acció d'una gran part dels moviments socials i de les ONG, de les quals, d'altra banda, intenten qüestionar la representativitat.

La segona raó està lligada a un aspecte central i específic de la globalització: l'afirmació dels EUA com una potència hegemònica en els plans militar, tecnològic, econòmic, polític i cultural. Símbol del capitalisme global contemporani, els EUA són portadors d'una lògica d'imperi i d'un ordre planetari que engloba, sota el seu escut, les situacions, els problemes i les perspectives de les diferents societats del món.

Les lluites han posat de manifest que la globalització d'aquests vint o trenta últims anys ha estat, i continua sent, primer que res, el resultat de la potència militar i econòmica nord-americana, així com dels canvis socioeconòmics i culturals produïts pels

EUA i que després s'han propagat, en diferents graus i diverses formes segons els països (inclosa Xina) en el conjunt del món. Aquesta globalització consisteix en una nordamericanització ideològica, tecnològica, militar i econòmica de la societat planetària contemporània. No va ser necessari esperar l'enfonsament de la Unió Soviètica per adonar-se que la globalització dels mercats, dels capitals, de la producció, del consum, etc., era un 'producte' dels EUA, gràcies especialment a la presència mundial de la US Army, de la US Navy i de la US Air Force. Aquesta presència va obrir la via real a la 'globalització' de Coca-Cola, d'IBM, de Levi's, de Walt Disney, de Ford, de GM, d'ITT, de McDonald's, d'Intel, de CISCO...

En aquest context, qualsevol manifestació antiglobalització és percebuda, per un nombre creixent als EUA i de la major part dels seus «aliats», com una oposició al propi sistema capitalista mundial i, en la mesura que Washington és la potència reguladora d'aquest últim, com una oposició als EUA i als seus «aliats». No es necessitava gaire més perquè el Pentàgon i altres sectors dels EUA elaboressin i estenguessin la «teoria» de la natura «genèticament» violenta de l'oposició a la globalització. Segons aquesta «teoria», com que els contestataris protesten contra el sistema mundial establert, contra les seves regles, contra les seves institucions i contra els seus governs legítimament triats, ataquen, com a conseqüència, la democràcia. Per tant són «necessàriament» violents, «criminals» reals contra l'ordre democràtic, en una paraula, els vertaders «nous bàrbars» de l'era global.

Dos planetes

No hi ha necessitat de demostrar aquí el que té d'absolut i d'indecent d'aquesta acusació. Però el que és extremadament perillós i preocupant és que sembla que s'està acceptant per la majoria dels responsables polítics dels països occidentals, i per molts dirigents de països en vies de desenvolupament. No es podria posar millor en evidència la fractura que la globalització està reforçant entre, d'una banda els «senyors» del poder mundial i els seus vassalls i, per una altra, els pobles dominats i exclosos. Com si no visquessin en el mateix planeta. Diagnòstic que ha confirmat el mateix Financial Times quan, esbossant els respectius balanços dels dos fòrums mundials simultanis (l'un «econòmic», l'altre «social») recordava efectivament l'existència de dos planetes, el de Davos i el de Porto Alegre -el primer en declivi, el segon en òrbita ascendent- i no exclouia la seva col·lisió.

